

УДК 37.018.46.091:364-051](477)(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.14>

Наталія ТІЛІКІНА

кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та реабілітації, Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, Україна, 03041

ORCID: 0000-0002-5755-5301

Бібліографічний опис статті: Тілікіна, Н. (2022). Навчально-методична робота регіональних центрів соціальних служб: розробка алгоритму та методологічні засади. Ввічливість. Humanitas, 5, 97–106, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.14>

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА РЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ: РОЗРОБКА АЛГОРИТМУ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

У статті розглянуто алгоритм навчально-методичної роботи регіонального центру соціальних служб (далі – Алгоритм), що включає три основні блоки організації навчально-методичної діяльності: підготовчий, основний та завершальний. Описані етапи кожного блоку, що забезпечують ефективну підготовку та проведення навчальних заходів для фахівців із соціальної роботи та інших спеціалістів територіальних громад, які працюють у соціальній сфері. Підготовчий блок передбачає аналіз та вивчення потреб територіальних громад у соціальних послугах, формування пропозицій щодо навчання, визначення тематики навчальних заходів та розробку нових навчальних програм у разі їхньої відсутності. Основний блок охоплює планування навчальних заходів, включно з розробкою тематичних планів, вибором викладачів, форм і методів навчання, а також організацією проведення тренінгів, семінарів і консультацій. Завершальний блок Алгоритму включає оцінку результатів навчальних заходів, організацію зворотний зв'язок з учасниками, аналіз ефективності проведеного навчання, а також підготовку звітності для удосконалення майбутніх навчальних програм. Дана стаття визначає взаємозв'язок між підвищенням кваліфікації соціальних працівників та ефективним задоволенням потреб населення територіальних громад у соціальних послугах. Автор у статті акцентує на важливості інтегрованого підходу до навчально-методичної роботи, який передбачає орієнтацію на потреби населення територіальної громади та забезпечення високого рівня підготовки фахівців із соціальної роботи.

Ключові слова: алгоритм навчально-методичної роботи, регіональний центр соціальних служб, підвищення кваліфікації, соціальні послуги, територіальна громада, потреби населення територіальної громади, оцінка результатів навчання, оцінка ефективності навчання, соціальна робота.

Nataliia TILIKINA

PhD in Economics, Associate Professor at the Department of Social Work and Rehabilitation, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, 15 Heroiv Oborony str., Kyiv, Ukraine, 03041

ORCID: 0000-0002-5755-5301

To cite this article: Tilikina, N. (2024). Navchalno-metodychna robota rehionalnykh tsestriv sotsialnykh sluzhb: rozrobka alhorytmu ta metodolohichni zasady [Educational and methodical work of the regional soial service centers: algorithm development and methodological principles]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 5, 97–106, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.14>

EDUCATIONAL AND METHODOICAL WORK OF THE REGIONAL SOCIAL SERVICE CENTERS: ALGORITHM DEVELOPMENT AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES

In the article, the algorithm of educational and methodical work of the regional social service center has been studied (hereinafter – the Algorithm) that includes three major blocks of the educational and methodical work organization: preparatory, main and final. There have been described the stages of each block that ensure efficient preparation and conduction of educational activities for specialists in social work and other specialists of territorial communities, who work in the social sphere. The preparatory block envisages analysis and study of needs of the territorial communities

in social services, development of training proposals, determination of subjects for educational activities as well as the development of new educational programs if such are absent. The main block covers planning of educational activities, including the development of course schedules, selection of educators, forms and methods of education as well as organization of trainings, seminars and consultations. The final block of the Algorithm includes evaluation of educational activities results, organization of feedback sessions with participants, efficiency analysis of the trainings conducted, and preparation of reports for improvement of future educational programs. The article defines the interconnection between professional development of social workers and efficient satisfaction of needs in social services of the population in the territorial communities. In the article, the author emphasizes the importance of an integrated approach towards educational and methodical work that involves targeting needs of the population in the territorial communities and ensuring a high level of training of social work specialists.

Key words: *algorithm for educational and methodical work, regional social service center, professional development, social services, territorial community, needs of population in the territorial community, assessment of learning outcomes, assessment of learning efficiency, social work.*

Актуальність. Навчально-методична робота як невід’ємна частина соціально-педагогічної діяльності відіграє ключову роль у підвищенні якості соціальних послуг та розвитку професійної компетентності фахівців соціальної сфери. Соціальні працівники та фахівці з соціальної роботи, як й інші надавачі соціальних послуг, стикаються з постійними викликами, що потребують не лише теоретичних знань, а й практичних навичок. Це вимагає від них безперервного професійного розвитку та здатності адаптуватися до нових соціальних реалій і потреб суспільства.

У цьому контексті регіональні центри соціальних служб стають саме тими ланками, які забезпечують навчально-методичну підтримку фахівцям з соціальної роботи. Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» (Про соціальні послуги, 2019) та постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання діяльності центрів соціальних служб» (Деякі питання діяльності центрів соціальних служб, 2020) у 2020 р. розпочато реформування системи надання соціальних послуг. Документами передбачено, що регіональні центри соціальних служб не будуть безпосередньо надавати соціальні послуги цільовим групам в територіальних громадах, тоді як основною метою їхньої діяльності має стати методичне забезпечення проведення у територіальних громадах соціальної роботи та організація і проведення навчальних заходів з питань соціальної роботи, надання соціальних послуг.

Така діяльність також має передбачати формування компетентного підходу до надання цих послуг на всіх рівнях – від надавачів до отримувачів. Це досягається шляхом інтегрованого поєднання двох ключових функцій регіонального центру соціальних служб: організаторської та виконавчої. Перша передбачає

організацію процесу навчання, включаючи планування навчальних заходів, підбір фахівців, логістику та матеріально-технічне забезпечення, а друга – безпосереднє проведення навчальних занять у форматі тренінгів, лекцій, практичних занять тощо. Такий підхід дозволяє фахівцям не лише отримувати нові знання, але й впроваджувати їх у повсякденну роботу, що безпосередньо впливає на якість надання соціальних послуг.

З урахуванням актуальних соціально-економічних викликів, зокрема впливу війни, необхідність оновлення навчальних програм і підходів до підвищення кваліфікації спеціалістів стає надзвичайно важливою. Стаття робить внесок у розробку інтегрованого підходу до навчально-методичної роботи, орієнтованого на потреби населення територіальних громад, що сприяє більш ефективному впровадженню соціальних послуг в умовах сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Упродовж останніх років спостерігається зацікавленість науковців до підвищення якості навчально-методичної роботи у сфері соціальних послуг, особливо в контексті надання допомоги територіальним громадам в умовах кризи. У роботах багатьох українських дослідників розглядаються питання формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки в умовах закладу вищої освіти (Сидорук, 2020); важливість формування рефлексивних компонентів, зокрема інструментарію для рефлексивної практики, яку можна використовувати у професійній освіті (Лапіна, 2022); вивчається міжнародний та вітчизняний досвід щодо моделей формування професійних компетентностей соціальних працівників (Кузьміна, 2022); аналізуються сучасні тенденції розвитку соціальної

роботи як професії та підготовки соціальних працівників у контексті сучасних глобальних викликів (Горішна, 2017). Місце та роль регіонального центру соціальних служб у системі надання навчальних послуг, організації та здійснення навчально-методичної діяльності описує в своїй праці Ж.В. Петрович (Петрович, 2022). Г. Слезанська розглядає моделі організації соціальної роботи в територіальній громаді та обґрунтовує необхідність їх впровадження в сучасних умовах в Україні (Слезанська, 2018). В.В. Галайдюк, І.В. Пеша та І.В. Сопівник розглядають теоретичні моделі, що ґрунтуються на розробці та впровадженні конкретних методів соціальної роботи відповідно до індивідуальних життєвих обставин клієнта або сім'ї, технологічні інструменти реалізації соціальної роботи у роботі регіональних центрів соціальних служб (Галайдюк, Пеша, Сопівник, 2023).

Завдяки схваленню Концепції державної політики у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей визначено чіткий вектор розвитку ефективної системи реалізації та передбачено розмежування повноважень у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування та надання своєчасних та якісних соціальних послуг найбільш вразливим верствам населення (Про схвалення Концепції, 2020). Це стало суттєвим поштовхом до вдосконалення підвищення кваліфікації фахівців соціальної роботи, проте хоча багато питань системи навчання залишаються недослідженими. Виходячи з огляду літератури виникає необхідність подальшої роботи в напрямі вдосконалення алгоритмів навчально-методичної діяльності регіональних центрів соціальних служб.

Метою статті є розробка та обґрунтування алгоритму навчально-методичної роботи регіонального центру соціальних служб, спрямованого на підвищення професійної компетентності фахівців з соціальної роботи та покращення якості надання соціальних послуг.

Виклад основного матеріалу. Навчально-методична робота як вид соціально-педагогічної діяльності є комплексом організаційних, методичних та освітніх заходів, спрямованих на покращення та вдосконалення навчального процесу, розвиток професійних компетенцій

соціальних працівників та фахівців із соціальної роботи, а також підвищення якості надання соціальних послуг.

Загалом регіональний центр соціальних служб виконує **дві основні функції**: *організація навчання* – функція організатора; *безпосереднє проведення навчальних заходів* – функція виконавця (тренера та/або викладача). Ці дві основні функції тісно пов'язані між собою та забезпечують комплексний підхід до навчання надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Організація навчання зазвичай включає такі аспекти, як: вивчення потреб у навчанні надавачів і отримувачів соціальних послуг; розробка графіків і програм навчання, враховуючи наявні ресурси, викладачів та специфіку аудиторії; підбір висококваліфікованих фахівців, які володіють практичними знаннями та досвідом у сфері соціальної роботи; логістика та матеріально-технічне забезпечення для успішного проведення заходів.

Під час **проведення навчальних заходів** основний акцент діяльності центру полягає у безпосередньому проведенні навчальних заходів, які виконують функцію професійного розвитку та підвищення компетентності фахівців із соціальної роботи та інших надавачів соціальних послуг. Цей етап включає реалізація навчальних заходів у форматі інтерактивних тренінгів, лекцій, практичних занять; оцінювання результатів навчання під час і після проведення заходів; підтримка зворотного зв'язку.

Регіональні центри соціальних служб повинні фокусувати свою діяльність на практичному навчанні, що передбачає регулярне проведення тренінгів для надавачів соціальних послуг, постійно підвищення рівня їхніх знань та навичок, рівня їхніх професійних компетентностей. Тому організація навчання та проведення навчальних заходів вимагає системного підходу, де обидві функції (організаторська та виконавча) працюють на результат, зосереджуючись на задоволенні актуальних потреб як надавачів, так і отримувачів соціальних послуг.

На рис. 1 зображено алгоритм навчально-методичної роботи регіонального центру соціальних служб, який включає три основні блоки організації навчально-методичної діяльності та процесу планування навчальних заходів (підготовчий, основний, завершальний), що поділені на декілька етапів.

1. **Підготовчий блок** включає підготовку до навчальної діяльності та визначення потреб навчання.

1.1. **Формування пропозицій щодо навчальної діяльності** включає обґрунтування переліку тем, рекомендацій для навчання, а також підготовку інструментарію для визначення потреб надавачів соціальних послуг щодо тематики навчальних заходів. Перелік тем може змінюватися, поновлюватися залежно від запитів надавачів соціальних послуг, загострення тих чи інших суспільних проблем, впровадження інновацій соціальної роботи тощо. Наприклад, зараз в умовах воєнного стану, досить актуальних є робота з учасниками бойових дій та їхніми родинами. У разі відсутності відповідних навчальних планів та програм, регіональний центр може розробляти їх самостійно. Усі навчальні матеріали варто періодично переглядати, оновлювати, доповнювати, вносити зміни відповідно до законодавства тощо. Результатом цього етапу є орієнтовний перелік тем для проведення навчальних заходів.

1.2. **Визначення потреб територіальних громад у соціальних послугах.** Для того, щоб соціальні працівники були компетентними у наданні послуг, доцільно реагувати на виклики та потреби населення, застосовувати сучасні підходи та методики роботи, вивчати їхні потреби у навчанні і підвищенні професійних компетентностей. Визначення і врахування потреб населення територіальних громад у соціальних послугах, а також надавачів соціальних послуг при плануванні та реалізації навчально-методичної роботи є ключовим аспектом діяльності регіональних центрів соціальних служб. Це дає змогу орієнтуватися на актуальних потребах у кожній окремій громаді, виявляти існуючі труднощі і проблеми, розробляти відповідні програми навчання фахівців (не загальні, а ті, що стосуються саме цієї громади), формувати спеціальні компетентності у фахівців з соціальної роботи, вирішувати поставлені задачі шляхом відповідної підготовки фахівців саме з конкретних проблем, планувати результат у найближчій та віддаленій перспективі, мотивувати фахівців з соціальної роботи та громаду до подальших активних змін щодо покращення життя населення, ефективно використовувати ресурси тощо.

Відповідно до законодавства визначення потреб територіальної громади у соціальних послугах – це збір, узагальнення та аналіз інформації про наявність на території громади вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, про їхні потреби у соціальних послугах.

Навчально-методична робота регіональних центрів соціальних служб має базуватися на потребах і запитах окремих територіальних громад в соціальних послугах. Як раніше зазначалося визначення потреб територіальних громад у соціальних послугах здійснюється відповідно до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах на основі:

- соціального дослідження щодо визначення потреб населення у соціальних послугах на середньостроковий період;
- результатів моніторингу надання соціальних послуг (на короткостроковий період), що проводиться відповідно до вимог Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг (Про затвердження Порядку, 2020).

Відповідно до цього Порядку збір і узагальнення даних про потреби населення в соціальних послугах проводиться місцевим органом соціального захисту за участі соціальних працівників, представників різних організацій та установ. Для цього створюється робоча група з питань визначення потреб, яку очолює голова або заступник голови місцевої адміністрації (Про затвердження Порядку, 2023). До складу робочої групи входять представники місцевого органу соціального захисту населення, різних структурних підрозділів районної держадміністрації, виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, соціальні менеджери, фахівці із соціальної роботи. За згодою також можуть включатися представники територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, уповноважених органів з питань пробації, надавачів, отримувачів соціальних послуг та їхніх об'єднань, громадських об'єднань та представники інших зацікавлених сторін.

Ця група аналізує запити громадян, готує пропозиції щодо необхідних соціальних послуг, розробляє план заходів, аналізує соціально-

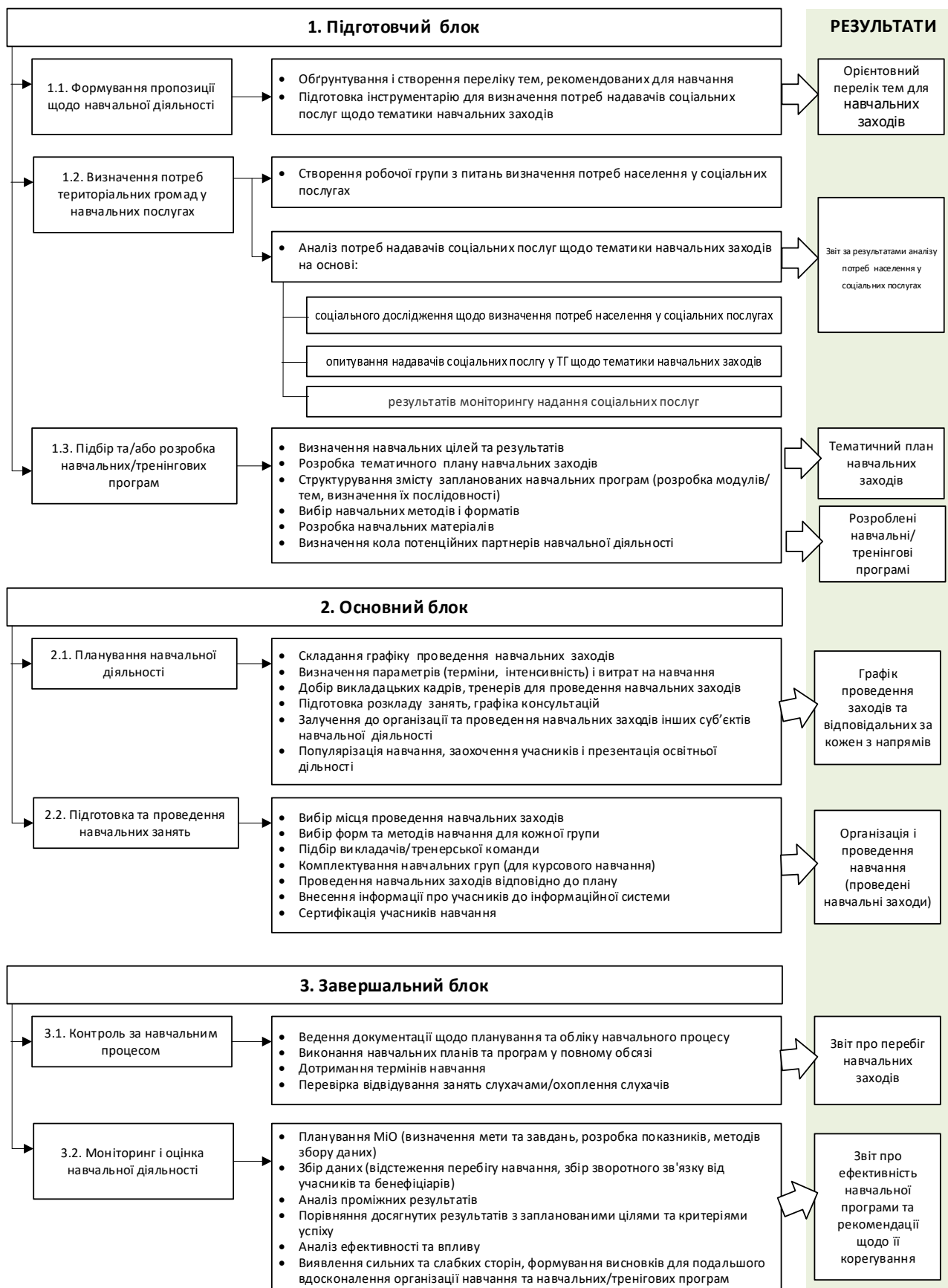

Рис. 1. Алгоритм навчально-методичної роботи регіонального центру соціальних служб

Джерело: розроблено Тілікіна Н.В.

демографічну ситуацію та стан надання соціальних послуг, розглядає проєкт звіту та пропонує пріоритетні послуги. Пропозиції групи затверджуються керівництвом місцевої адміністрації та оформлюються протоколом. Результати визначення потреб населення у соціальних послугах та рекомендації необхідно врахувати при плануванні навчально-методичної роботи регіональних центрів соціальних служб (Про затвердження Порядку, 2023).

Визначення потреб населення територіальних громад у соціальних послугах і надавачів цих послуг у навчанні та методичній допомозі може бути здійснено:

- на основі аналізу потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах, яке здійснюється структурним підрозділом з питань соціального захисту населення виконавчих органів об'єднаних територіальних громад або відповідні повноваження покладаються на відповідальних працівників виконавчого органу (Про соціальні послуги, 2019; Про затвердження Порядку, 2023);

- на основі дослідження та його аналізу, проведеного регіональним центром соціальних служб самостійно.

Визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах надає основу для розробки програм навчання і методичної підтримки соціальних працівників, а підвищення компетентностей фахівців із соціальної роботи забезпечує ефективне надання соціальних послуг. Такий інтегрований підхід дозволяє досягти максимальної ефективності у наданні соціальних послуг, що сприяє покращенню добробуту і соціального захисту населення. Результатом даного етапу буде звіт за результатами аналізу потреб населення територіальних громад у соціальних послугах.

1.3. Підбір та/або розробка навчальних/тренінгових програм – це процес, який складається з декількох важливих етапів, кожен з яких вимагає детального планування та врахування потреб учасників навчального процесу, що допомагає забезпечити його ефективність.

Ключовими компонентами цього етапу є:

- *визначення навчальних цілей та результатів* – чітке формулювання навчальних цілей, які відповідають потребам учасників і вимогам організації;

- *розробка тематичного плану навчальних заходів*, який містить перелік тем, що будуть висвітлені під час навчальних заходів;

- *структурування змісту запланованих навчальних програм* полягає в деталізації змісту кожної теми або модуля програми;

- *вибір навчальних методів і форматів*. Для кожної теми важливо підібрати методи навчання, які найбільше підходять для досягнення цілей. Це можуть бути лекції, практичні заняття, тренінги, групові обговорення, рольові ігри або симуляції. Формати можуть бути різними: очне навчання, онлайн-курси, змішаний формат;

- *розробка навчальних матеріалів* передбачає створення або підбір всіх необхідних матеріалів для навчання: презентацій, методичних посібників, тестів, завдань для практичних занять, інструкцій тощо. Матеріали повинні бути структуровані таким чином, щоб полегшити засвоєння інформації та стимулювати активну участь;

- *визначення кола потенційних партнерів навчальної діяльності* є важливим для проведення навчальних заходів. Такі партнери можуть допомогти під час організації і проведення навчальних заходів різними ресурсами (матеріальними, технічними, людськими тощо). Це можуть бути інші організації соціальної сфери, заклади вищої освіти, тренери, експерти певної сфери. Співпраця з партнерами дозволяє підвищити якість навчальних заходів, залучити більше ресурсів і експертів, а також забезпечити практичну реалізацію здобутих знань і навичок.

Другим блоком є **основний блок**, який стосується безпосереднього підготовки і проведення навчальних заходів.

2.1. Планування навчальної діяльності є ключовим етапом організації навчальних заходів, оскільки забезпечує ефективну підготовку, координацію ресурсів та проведення заходів. Воно включає декілька важливих підпроцесів, які спрямовані на оптимізацію використання часу, людських ресурсів і фінансів:

- *складання графіку проведення навчальних заходів*. Гнучкий графік, який враховує можливості і потреби слухачів, сприяє більш ефективному навчальному процесу;

- *визначення параметрів і витрат на навчання*. На цьому етапі визначаються три-

валість, дати початку і закінчення навчальних заходів, а також частота занять, кількість годин на тиждень або день. Крім цього, важливо оцінити витрати на проведення навчальних заходів, включаючи оплату праці викладачів, витрати на навчальні матеріали, оренду приміщень, якщо це необхідно, та інші ресурси;

- **добір викладацьких кадрів, тренерів для проведення навчальних заходів** базується на критеріях професіоналізму, компетентності та вміння передавати знання. Важливо враховувати, чи мають ці фахівці досвід роботи з різними категоріями учасників, зокрема із фахівцями із соціальної роботи та/або представниками громадських організацій;

- **підготовка розкладу навчальних заходів, графіка консультацій.** Після добору викладацьких кадрів і тренерів готується детальний розклад заходів, де фіксується час і тривалість кожного. Крім основних лекцій або тренінгів, також складається графік консультацій для учасників, де вони можуть отримати індивідуальні поради або роз'яснення щодо навчального матеріалу;

- **залучення до організації та проведення навчальних заходів інших суб'єктів навчальної діяльності.** Організація навчання може вимагати співпраці з іншими суб'єктами навчальної діяльності, такими як наукові установи та/або освітні заклади, громадські організації. Залучення партнерів дозволяє розширити можливості навчання, залучити додаткові ресурси;

- **популяризація навчання, заохочення учасників і презентація освітньої діяльності сприятиме** підвищенню зацікавленості учасників у навчальних заходах. Це може бути рекламування програм, активна комунікація через різні канали (соціальні мережі, інформаційні листи, сайти) та презентація навчальних програм. Важливо забезпечити належне інформування учасників про програми, щоб вони могли своєчасно зареєструватися і взяти участь у навчанні;

- фінальним етапом розробки навчальних програм є їх **затвердження**.

Результатом цього етапу є графік заходів і визначений план проведення.

2.2. Підготовка та проведення навчальних заходів – це ключовий етап освітньої діяльності, який включає ряд заходів, спрямованих

на забезпечення ефективного та результативного навчального процесу:

- **вибір місця проведення** залежить від наявності відповідної навчальної бази, її стану, а також можливостей, необхідних для проведення занять;

- **вибір форм і методів навчання для кожної групи** залежить від цілей і завдань навчання, а також особливостей кожної групи. Для кожної групи учасників обираються найбільш відповідні форми та методи навчання: лекції, семінари, тренінги, інтерактивні методи (дискусії, рольові ігри, робота в групах) тощо;

- **підбір та формування тренерської команди** є важливим етапом. Тренери повинні бути не лише кваліфікованими фахівцями у своїй галузі, але й мати навички навчання дорослих, вміння зацікавлювати учасників і підтримувати їх активну участь;

- **комплектування навчальних груп** дуже важливо для ефективного навчання. Це відбувається на основі певних критеріїв: рівень підготовки учасників, цілі навчання, кількість учасників тощо;

- **проведення навчальних заходів відповідно до розробленого графіку і тематичного плану.** Тренери забезпечують послідовність проведення занять, дотримуючись запланованих тем і методів навчання;

- **внесення інформації про учасників до інформаційної системи.** Важливим етапом є реєстрація учасників і ведення обліку їхньої участі в навчальних заходах. Це включає: збір даних про учасників (контактна інформація, посади, рівень підготовки); внесення інформації до інформаційних систем для подальшого моніторингу результатів навчання та оцінки ефективності;

- **сертифікація учасників** – створення електронних або паперових сертифікатів про участь у навчанні.

Результатом усіх підготовчих і організаційних дій є проведення якісного навчального процесу, який відповідає потребам учасників і завданням організації. Завдяки правильному вибору методів навчання, ефективній роботі тренерської команди та підготовці навчальних матеріалів забезпечується максимальна користь від навчальних заходів.

Третій блок – **завершальний**, спрямований на забезпечення високої якості навчання

та вдосконалення навчальних процесів у майбутньому. Для забезпечення якості навчання важливо проводити постійний моніторинг і зворотний зв'язок з учасниками. Це дозволяє оперативно виявляти проблеми і вдосконалювати програму в процесі її реалізації. Зворотний зв'язок може бути отриманий через анкети, опитування, інтерв'ю та інші методи. Цей блок включає два етапи.

3.1. Контроль за навчальним процесом охоплює постійне спостереження та перевірку виконання навчальних планів і програм. Основними завданнями цього етапу є контроль за :

- веденням документації щодо планування та обліку навчального процесу;
- виконанням навчальних планів та програм у повному обсязі, забезпечення дотримання навчальних програм і планів без відхилень;
- дотримання термінів навчання – перевірка виконання графіку проведення навчальних заходів;
- відвідуванням заходів слухачами/охоплення слухачів.

Для здійснення цих завдань можуть використовуватися такі методи контролю, як: спостереження під час заходів, перевірка документації щодо планування та обліку навчального процесу, бесіди з викладачами і слухачами для виявлення проблем та запитів, проведення опитувань тощо.

3.2. Моніторинг та оцінка навчальної діяльності (MiO) – це систематичний процес збору й аналізу даних про перебіг і результати навчання, що визначає його ефективність. Основними складовими цього етапу є:

- *планування MiO* – визначення мети і завдань моніторингу й оцінки, а також розробка показників ефективності та методів збору даних;
- *збір даних* може здійснюватися до, під час і після проведення навчальних заходів, а також збір зворотного зв'язку від учасників і зацікавлених сторін (бенефіціарів). Це може бути реалізовано шляхом опитування, інтерв'ю, анкетування та інших методів;
- *аналіз проміжних результатів* – обробка отриманих даних та їх порівняння з проміжними цілями;
- *порівняння досягнутих результатів з запланованими цілями та критеріями успіху;*

- *аналіз ефективності та впливу*: оцінюється вплив навчання на підвищення професійної компетентності учасників, впровадження нових знань та навичок у практику, а також загальна ефективність проведених заходів.

- *виявлення сильних і слабких сторін, формування висновків для подальшого вдосконалення* – створюються рекомендації щодо вдосконалення методів, змісту програм і організації навчальних заходів у майбутньому.

Завдяки моніторингу та оцінці навчальної діяльності можна не лише оцінити ефективність поточних програм, але й виявити можливість для покращення майбутніх заходів, що дозволяє підтримувати високий рівень якості освітньої діяльності. Після завершення навчальних заходів проводиться підсумкова оцінка ефективності програм, що дозволяє виявити досягнення і недоліки, зробити висновки і рекомендації для подальшого вдосконалення програм. Оцінка ефективності включає як аналіз результатів учасників, так і зворотний зв'язок від них.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Детальне дослідження процесу організації та проведення навчальних заходів дало змогу розробити рекомендації щодо ефективного впровадження навчально-методичної діяльності для задоволення актуальних потреб надавачів і отримувачів соціальних послуг. Це стало підґрунтям для побудови алгоритму навчально-методичної роботи регіональних центрів соціальних служб, що включає три ключові етапи: підготовчий, основний та завершальний. Особлива увага приділяється визначенню потреб територіальних громад у соціальних послугах та підвищенню професійних компетентностей фахівців із соціальної роботи. Інтегрований підхід і співпраця з місцевими органами сприяють покращенню соціальних послуг та розвитку територіальних громад.

Перспективами подальших досліджень може бути адаптація навчальних програм до нових викликів та соціальних умов. Подальші дослідження можуть детально проаналізувати вплив соціальних змін, зокрема у період післявоєнного відновлення, на потреби в навчанні фахівців з соціальної роботи. Оцінка впливу навчально-методичної діяльності на якість соціальних послуг може дослідити, як саме навчання фахівців впливає на якість надання

соціальних послуг та вплив соціальних послуг на добробут і покращення життя клієнтів. Подальші дослідження щодо поглиблення аналізу потреб територіальних громад спря- тимуть вдосконаленню процесу планування

та організації навчальних заходів для фахівців з соціальної роботи, удосконаленню навчально- методичної роботи та підвищенню рівня соці- ального захисту населення на регіональному і місцевому рівнях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горішна Н. Сучасні тенденції розвитку соціальної роботи та підготовки соціальних працівників. *Social Work and Education*. 2017. Т. 4. № 2. С. 8–22.
2. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 16.09.2024).
3. Кузьміна М. Проблеми формування професійної компетентності соціальних працівників: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 1. С. 50–60. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/511> (дата звернення: 16.09.2024).
4. Лапіна М. Формування рефлексивних компонентів професійної компетентності майбутніх соціальних пра- цівників. *Ввічливість. Humanitas*, 2022. № 1. С. 61–66. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/512> (дата звернення: 16.09.2024).
5. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Порядку визначення потреб насе- лення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах» від 19.04.2023 № 130-Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-23#Text> (дата звернення: 16.09.2024).
6. Петрочко Ж. Організація і здійснення регіональними центрами соціальних служб навчальної діяльності. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 3. с. 69–77. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/691> (дата звернення: 16.09.2024).
7. Пеша І. В., Сопівник І. В., Галайдюк В. В., Кошук О. Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання діяльності центрів соціальних служб» від 01.06.2020 р. 479. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.09.2024).
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство соціальної полі- тики України» від 17.06.2015 № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text> (дата звер- нення: 16.09.2024).
10. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг» від 01.06.2020 року № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.09.2024).
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей» від 26.08.2020 № 1057-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.09.2024).
12. Сидорук І. І. Модель формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 31, том 4, 2020. С. 141–146.
13. Слозанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук. ред.-ра пед. наук, проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с

REFERENCES:

1. Horishna, N. (2017). Cuchasni tendentsii rozvytku sotsialnoi roboty ta pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv [Contemporary trends in the development of social work and training of social workers]. *Sotsialna robota ta osvita – Social Work and Education*, 2 (4), 8–22. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro sotsialni posluhy» vid 17.01.2019 № 2671-VIII [Law of Ukraine «About social services» from 17.01.2019 № 2671-VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian].
3. Kuzmina, M. (2022). Problemy formuvannia profesiinoi kompetentnosti sotsialnykh pratsivnykiv: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid [Problems of formation of professional competence of social workers: foreign and domestic experience]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 50–60. Retrieved from: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/511> [in Ukrainian].
4. Lapina, M. (2022). Formuvannia refleksyvnykh komponentiv profesiinoi kompetentnosti maibutnykh sotsialnykh pratsivnykiv [Formation of reflective components of professional competence of future social workers]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 61–66. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.1.9> [in Ukrainian].

5. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia potreb naselennia administratyvno-terytorialnoi odynytisi/ terytorialnoi hromady u sotsialnykh posluhakh» vid 19.04.2023 130-N [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine «On approval of the Procedure for determining the needs of the population of an administrative-territorial unit/territorial community in social services» from 19.04.2023 130-N]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-23#Text> [in Ukrainian].
6. Petrochko, Zh. (2022) Orhanizatsiia i zdiisnennia rehionalnymy tsentramy sotsialnykh sluzhb navchalnoi diialnosti [Organization and implementation of educational activities by regional centers of social services]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 69–77. Retrieved from: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/691> [in Ukrainian].
7. Piesha, I.V., Sopivnyk, I.V., Halaidiuk, V.V., & Koshuk, O.B. (2023). *Sotsialna robota z simiamy, ditmy ta moloddu* [Social work with families, children and youth]. Kyiv: Kompynt [in Ukrainian].
8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Deiaki pytannia diialnosti tsentriv sotsialnykh sluzhb» vid 01.06.2020 № 479 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Some issues of activity of social service centers» from 01.06.2020 № 479]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy» vid 17.06.2015 № 423 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the Regulation on the Ministry of Social Policy of Ukraine» from 17.06.2015 № 423]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
10. Postanovoioi Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia monitorynhu nadannia ta otsinky yakosti sotsialnykh posluh» vid 01.06.2020 № 449 [On approval of the Procedure for monitoring the provision and assessment of the quality of social services from 01.06.2020 № 449]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
11. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky shchodo sotsialnoho zakhystu naselennia ta zakhystu prav ditei» vid 26.08.2020 1057-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the Concept of implementation of the state policy on social protection of the population and protection of children's rights» from 26.08.2020 1057-r]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Sydoruk, I. I. (2020). Model formuvannia sotsialnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Model of formation of social competence of future social workers in the process of professional training]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current Issues of the Humanities*, 4 (31), 141–146 [in Ukrainian].
13. Slozanska, H. I. (2018). *Sotsialna robota v terytorialnii hromadi: teorii, modeli ta metody monohrafiia* [Social work in the territorial community: theories, models and methods: monograph]. Ternopil: TNPU imeni V. Hnatiuka [in Ukrainian].